

Presuda

U IME NARODA !

Okružni narodni sud u Zadru, u krivičnom vijecu sastavljenom od Novaković Branka, kao pretsjednika, Kovacic Sime i Kotrulja Marijana, kao članova vijeca, sa zapisničarom Milović Matom, u krivičnom predmetu protiv optuženika Luxardo Nikole i Jure pok. Mikelandjela, industrijalca iz Zadra, radi krivičnog djela iz čl. 3 i 10² zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, nakon provedene javne usmene rasprave održane dana 22. novembra 1945 uz sudjelovanje J.T. okruga Zadar Lukin Sime, u odsutnosti optuženika sa braniteljem s ureda Vragolov Djurom, sucem O.N.S. u Zadru,

P r e s u d i o j e:

Optuženici: 1/ Luxardo Nikola pok. Mikelandjela, industrijalca iz Zadra, sada odsutan i nepoznata boravista,

2/ Luxardo Jure pok. Mikelandjela, industrijalac iz Zadra, sada odsutan i nepoznata boravista.

KRIVI SU :

I. 1/ sto su kao suvlasnici tt. "Priv.fabrica maraschino "Excelzior Girolamo Luxardo u toku rata i okupacije proizvodili u svojoj tvornici liker i prodavali ga najprije ital. vojnim jedinicama, vojnim menzama i fasističkim vlastima, a po dolasku njemačkog okupatora u Zadar također i njemačkim vojnim jedinicama, te su tako

a/ u oktobru 1941 godine dostavili njemačkoj komandi "General der Deutschen Luft Waffe Beim Ober Komando der Egl. Ital. Luftwaffe, Amtasse u Rimu", likera u vrijednosti od Lit. 19.071.60.-

b/ u god. 1942 izdali za potrebe ital. vojske 300 sanduka likera;

c/ dostavili po dalmaciji, koja je bila okupirana sa strane ital. vojske količine likera i bas u god. 1941 u vrijednosti od 478.387.-Lit. u god. 1942.1.317.134 Lit. i u 1943 god. 2,234.196 Lit. od kojih se je količina najvećim dijelom snabdjevala okupatorska vojska;

2/ sto je radi održavanja kapaciteta proizvodnje u njihovoj tvornici vršen sa njihovim znanjem i odobrenjem pritisak na radnike globama i prijetnjama;

3/ sto su upisali fasistički ratni zajam "Buoni del Tesoro Novenali" u iznosu od Lit. 1,171.000.-

Dakle sto su za vrijeme rata i okupacije privredno saradjivali sa neprijateljem odnosno okupatorom, proizvodjajući predmete koji jacaju ekonomsku snagu neprijatelja, vrseci pri tome pritisak na radnike;

II. sto su u toku rata odnosno okupacije kao istaknuti pripadnici fasisticke stranke prisiljavali radnike svoje tvornice pod prijetnjom globa i odpustanja sa rada, da prisustvuju raznim fasističkim ceremonijama kao na pr. svečanom pogrebu I-og Seniora Nike Lubina,

Dakle sto su za vrijeme rata i okupacije silili druge da stupe u politicku saradnju sa organima neprijateljske vlasti;

III. Optuženi Luxardo Nikola i sto je kao istaknuti funkcioner fasisticke stranke /consiliere nazionale, delegiran od vrhovnog foruma fasisticke stranke "Direttorio Nazionale del partito"; podpretsjednik savjeta korporacija u Zadru; konjanicki pukov-

nik, koji je posjedovao uz dvije srebrne medalje i počasnu titulu "Grande Ufficiale della corona d Italia" / održavao najintimnije prijateljske veze sa Bastianinom, a naročito sa Giuntom / obojica bivši guverneri Dalmacije / davajući i istima sugestije i pomazući ih u njihovom zločinackom radu protiv naroda Dalmacije,

Cime je za vrijeme rata i okupacije radio kao pokretac ubistava, osudjivanja na smrtne kazne, hapsenja, mučenja prisilnog iseljavanja i odvođenja u koncentracione logore, internacije i na prisilni rad stanovništvo Jugoslavije.

Optuženici su počinili djelom pod I-1-a/, b, c / zločin privredne saradnje sa neprijateljem odnosno okupatorom, iz cl. 10 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, djelom pod II / silenci druge da stupe u političku saradnju sa organima neprijateljskih fashističkih vlasti zločin iz t. 3 cl. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, a optuženik Luksardo Nikola djelom pod III / ratni zločin iz cl. 3 t. 3 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države, pa se na osnovu cl. 4 i cl. 18 istog zakona

O s u d j u j u:

Opt. Luksardo Nikola: na kaznu smrti vješanjem i trajan gubitak svih političkih i građanskih prava;

Opt. Luksardo Jure: na kaznu prinudnog rada sa lisenjem slobode u trajanju od 10 /deset/ godina, na gubitak svih političkih i građanskih prava iz cl. 5 t. 1 pod a, b, c, i d / Zak. o vrstama kazni, za vrijeme od 5 godina po izdržavanju kazne

Osudjuje se na isplatu troškova krivičnog postupka i onih oko izvršenja kazne koji se proglašuju naplativim, i na konfiskaciju cjelokupne pokretne i nepokretne imovine tvrtke "Priv. fabrika maraschino Excelzior Girolamo Luxardo" kao lične imovine optuženika.

O b r a z l o z e n j e:

Kako se vidi iz izjave Serentino Vicenza, bivšeg prefekta bivše prefektore u Zadru, tvrtka Luxardo imala je velike povlastice u fashističkoj Italiji a vlasnici tvrtke, optuženi i ugrla braća, imali su veliki ugled i uzivali povlastice kod fashističkih vlasti. Tako je tvrtka imala privilegij za izvoz likera iz Zadra u Italiju - sama 50 % izvoza iz Zadra, optuženi Nikolabio je "consigliere nazionale" i to ne korporacija nego partije, postavljen izravno od nacionalnog direktorija stranke; sva braća imala su jaka poznanstva ~~xxxxxx~~ kod ~~nacionalnog~~ direktorije ~~xxxxxx~~ Nazionale del partito" i kod raznih ministarstva, bili su u intimnim vezama sa obiteljima zadarskih prefekata i federala, upisivali su sve državne zajmove, opt. Nikola bio je prijatelj quadrumvira Itala Balba, a prema količini zamjenjenih kuna vidi se da je tt. Luxardo najviše robe prodala Nijemcima u Zadru.

Poslije svega toga prirodno je da je tvrtka optuženih nastavila sa produkcijom za vrijeme rata i liferovala svoje produkte njemačkoj i italijanskoj vojsci, te po krajevima okupirane Dalmacije i da se je trazilo od radnika da što više i bolje proizvode, te da i oni budu uključeni u fashistički aktiv. Sve to dokazno iskazima svjedoka Zanelli Ernesta, Ricov Katice, Roje Zivka i Soviti Renata, kao i nalazom vjestaka Meterazzi Milana, Galzinja Vladimira i Skarica Marcela od 17/11. 1945, te izvatom iz prepiske firme sa fashističkom konfederacijom industrijskih radnika od 2/6. 1942. Iz nalaza vjestaka vidi se da oni nisu do ili na raspolaganje sve knjige tvorničke, pa je najvjerojatnije, da je njihovom nalazu prikazan samo dio firminog poslovanja za vrijeme rata i okupacije, ali se i na osnovu toga nedvojbeno može utvrditi da je firma radila kroz to vrijeme i da je produkte stavljala

161
na raspolaganje neprijatelju, odnosno okupatorskoj vojsci i slala tokom rata u okupirane krajeve. Iz iskaza svjedoka Zanelli vidi se da je tvornica, 1941 i 1942 godine radila nesmanjenim kapacitetom, a da je proizvodnja počela opadati tek 1943, a jasno je da je tada morala opadati radi ratnih prilika i u vezi toga pomanjkanja sirovina i mogućnosti nabavke ovih.

Time je dokazano poštovanje ucina pod I. i II/ dispozitiva i krivična odgovornost optuženih kao vlasnika poduzeća.

Iz iskaza svjedoka Serentina i Sovitia vidi se da je opt. Nikola bio istaknuti fasista i da je zauzimao u stranci visoki položaj. Prema iskazu svjedoka Galzinje, koji se slaže sa iskazom svjedoka Serentino, vidi se da je opt. Nikola bio u narocito prisnim odnosima sa bivsim guvernerom Giunta, a da je i kod ranijeg guvernera Bastianina imao uvijek slobodan pristup. Ovaj svjedok-zahvaljujući svom službenom položaju-bio je premjesten za vrijeme okupacije sa financijske direkcije u Splitu na financijski odjel gubernatorata u Zadru bio je više puta očevidac posjeta optuženikovih, pa je vidio koji auktoritet on uziva. Svjedok je tako imao prilike čuti i lično misljuje optuženog u pogledu prilika u Dalmaciji, odnosno o politici koju bi trebalo primjenjivati prema našem narodu u Dalmaciji. Vidi se da je optuženik bio nezadovoljan sa politikom Bastianina, koja je po misljenju optuženika bila preblaga. Optuženik je bio misljenja da nije dovoljan teror koji su fasisti upotrebljavali pod Bastianinievim rukovodstvom, nego da bi trebalo citav jedan pojas oko Zadra očistiti od stanovništva, da bi se tako osiguralo zadarske fasistické vlasti. On je imao i plan kako bi se to po svršetku rata obavljalo, to jest reko bi se da je tako moralo biti obzirom na rat, ili bi fasizam promjenio firmu, pa bi se sva krivnja prebacila na fasizam, koji tada nebi navodno postojao, a osvojeni bi narod pod blazonom diktaturom poslije rata zaboravio na prezivljena stradanja. Izgleda da se ni Bastianini nije mogao sloziti sa takovom politikom, zato je jasno da se se je opt. toliko radovao dolasku novog guvernera Giunta. Cijeli narod ovog kraja osjetio je, a na daleko se čulo režim Giunta; to je bio režim fasistickog teroriste-krvoloka, kojemu je trebalo i specijalne ekipe - Vespri i slični- za provođenje njegove politike. Takav je režim htio za okupiranu Dalmaciju optuženi Nikola, sa takovim guvernerom on se je slagao i bio njegov najintimniji prijatelj, sa kojim se je redovno posjecivao. Iz svega toga, kao i iz činjenica da je optuženi pao u jarost prilikom odobravanja nekih vojnika na vijest o kapitulaciji Italije, te na usluge optuženika njemačkim oficirima i njemačkoj komandi i staranje o njihovom konoditetu, mora se zaključiti da je optuženi Nikola bio ne samo zakleti neprijatelj naših naroda i njihove slobode, nego da je i učestvovao kao inicijator, pomagao i podstrekač u mučenju, osudjivanju, ubijanju, odvođenju u konc. logore i prisilni rad stanovništva Jugoslavije.

Zato je osudjen na smrt vjesanjem
Obrana se nije mogla uvaziti. Iz iskaza svjedoka Galzinje vidi se da su optuženi i darivali visoke fasistické i vojne funkcionere, pa nije vjerovatno da ih je trebalo prisiljavati da liferuju za vojsku, a dokazana je činjenica da su davali, posto je na temelju iskaza gore navedenih svjedoka utvrdjen karakter i politički stav opt. Nikole ne može se njega odvajati od pok. Petra u pogledu postupka prema radnicima, a isto to može se reći i na navod da nije dokazano da je on uzročnik nekog konkretno odredjenog zločina, jer je već dokazano da se opt. Nikola nije ograničavao samo na odobravanje, nego je druge nastojao pridobiti za svoje misljenje, a gore je prikazano kakvo je misljenje imao.

Budući da je dokazana krivica optuženih, te da su oni stavili svoj poduzeće sa cijelim kapacitetom na raspolaganje neprijatelju u ciljeve

proizvodnje, određena je konfiskacija cjelokupne pokretne i nepokretne imovine licne i poduzeća.

Optuženi su napustili svoje redovno boravište i na javni poziv nisu se javili, pa se smatra da se kriju od vlasti i pretres je održan u njihovoj odsutnosti uz sudjelovanje postavljenog branitelja u smislu čl. 15 Zakona o krivičnim djelima protiv naroda i države.

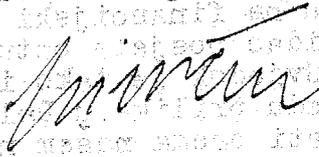
Smrt fasizmu - Sloboda narodu!

Okružni narodni sud u Zadru
dne, 22. novembra 1945.

Pretsjednik vijeca:

Novakovic Branko

Za tačnost otpavka:

Čeo je presuda

marosinski i izvorni

*Kruševnja
Obratnoy prav. rida je fudru
dne 20/3. 1946.*

